ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக₃மாந்தமஹாதே₃ஶிகாய நம:

ஸ்ரீலக்ஷ்மீகுமாரதாதாசார்யக்ரு’திஷு

॥ ஸ்ரீஹநுமத்₃விம்ஶதி: ॥

with

word-by-word meaning (padārtha),

word separation (padacchēda), prose order (anvaya),

glossed translation (padamālā) and summary (bhāvārtha)

by

Sunder Kidāmbi

Prepared with the gracious blessings of

all my ācāryas, elders and well-wishers

Introduction
(upōdghāta)

The *Śrī Hanumad Viṃśati* is a *stōtra* of twenty verses, with three more at the end, composed by the renowned *ācārya Śrī Lakṣmīkumāra Tātācārya*, also called *Tāta Mahādēśika*, in praise of *Śrī Hanumān*. This *ācārya* built a great temple tank near *Kāñcīpuram*, on the road to Vandavasi, and the tank was named after him *Lakṣmī Saras* or *Tāta Samudra*, "the ocean of *Tāta*." The small village there is now called *Aiyyaṅgār Kuḷam*, "the tank of the *Aiyyaṅgār*," and the *Hanumān* who stands on its bank became known as *Taṭāka Āñjanēya*, "*Āñjanēya* of the tank."

Tradition tells how all this came to be. The *ācārya*, carrying a great deal of gold, was once passing with his disciples through the place that is now *Aiyyaṅgār Kuḷam* when a group of robbers surrounded them. He prayed to the Lord, and *Āñjanēya* appeared with a large army of monkeys and drove the robbers away. It was in gratitude for this rescue that the *ācārya* dug the tank on that very spot, built a shrine for *Āñjanēya* on its bank, and composed this *stōtra*. To this day, once a year, *Śrī Rāmacandra* is brought from His temple two miles away to the shrine of *Sañjīvi Rāya*, as *Hanumān* of *Lakṣmī Saras* is called there, for a sacred bath (*tirumañjanam*) performed by the *ācārya*'s descendants.

Devotees of this shrine hold that this *Āñjanēya*, who grants every wish of those who come to him, is a form into which the Lord has entered with His own power (*anupravēśa*), and that he carries the radiance (*tējas*) of *Śrī Vāsudēva*. Verses 18 to 20 of the *stōtra* express this belief. They also hold that to surrender at the feet of this *Āñjanēya* is like surrendering at the *pādukā* of *Śrī Rāma*, as verse 17 also says.

The first twenty verses praise *Hanumān* and the Lord who rides on his shoulders. Again and again, the poet compares this shrine with great holy places such as *Tirumalā*, the Ocean of Milk and the *Ananta Saras* of *Kāñcīpuram*, and finds the Lord kinder here. At *Tirumalā*, he says, the Lord rewards each person accord-

ing to his deeds, but here He grants every wish (verse 3). In the Ocean of Milk He sleeps, but here He keeps awake (verse 8). Verse 21 tells of the fruit of reciting the *stōtra* (*phalaśruti*), and verses 22 and 23 praise the shrine, called *Kalyāṇakōṭi*. Throughout the *stōtra*, the poet plays on his own name. The tank bears the names of *Lakṣmī* (*Ramā*, *Indirā*, *Kamalā* and *Śrī*), and its builder is "the son of *Lakṣmī*" (*Lakṣmīkumāra*), so all who come here are the children of the Goddess, and the Lord protects them for her sake.

Śrī Lakṣmīkumāra Tātācārya lived in the sixteenth century. He was born in Kumbakonam, on the day of the star *Anurādhā*, in the month of *Kārttika*. He was the foster son, and the disciple, of *Pañcamatabhañjana Tāta Dēśika*. His family traced its descent from *Śrīśailapūrṇa* (Periya Tirumalai Nambi), the uncle of *Rāmānuja*, and verse 5 recalls *Śrīśailapūrṇa*'s service to the Lord at *Tirumalā*. Living at Chandragiri, the *ācārya* served the Vijayanagara kings as their royal preceptor (*rājaguru*) and chief minister. He was also the administrator of the temple of *Śrī Varadarāja* at *Kāñcīpuram*. In troubled times, he protected many temples, and he founded some five hundred *agrahāra*s, cattle shelters and schools. He bore the title *Kōṭikanyādāna*. His wife, *Kamalā Ammaṅgār*, was his partner in all his service to the Lord. To this day, the images of the couple are worshipped beside the shrine of *Svāmī Dēśika*, in the temple of *Varadarāja* at *Kāñcīpuram*, and also at *Śrī Raṅgam*.

Among his works are the *Nigama Parimala Niganṭu*, the *Lakṣmī Niyuta*, the *Pārijātāpaharaṇa* and this *stōtra*. The *stōtra* was first printed in 1948–49, in the oriental research journal of the University of Madras.

The verses in this *stōtra* are in many metres: *pañcacāmara* (verses 1 and 21), *aupacchandasika* (2, 11), *vasantatilakā* (3, 4, 5, 7, 16), *vaṃśastha* (6), *gīti*, a form of the *āryā* (8, 9, 12), *anuṣṭubh* (10, 23), *puṣpitāgrā* (13), *upajāti* (14, 15, 19, 20, 22), *śālinī* (17) and *rathōddhatā* (18).

ஸ்ரீ:
ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:
ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

॥ ஸ்ரீஹநுமத்3விம்ஶதி: ॥

கு3ணாபி4ராமமிந்தி3ராகுமாரதாதவாரிதி4-
ப்ரஸித்3தி4மத்3ரமாதடாகதீரஸீம்நி மாருதிம் ।
முதா3தி4ருஹ்ய மாத4வோ வ்ரு’ஷாசலஸ்த2லாத3பி
ப்ரகல்பதே நிகாமமத்ர பாலநாய தே3ஹிநாம் ॥ **1** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

கு3ண-அபி4ராமம் இந்தி3ரா-குமார-தாத-வாரிதி4-
ப்ரஸித்3தி4மத்-ரமா-தடாக-தீர-ஸீம்நி மாருதிம் ।
முதா3 அதி4ருஹ்ய மாத4வ: வ்ரு’ஷாசல-ஸ்த2லாத் அபி
ப்ரகல்பதே நிகாமம் அத்ர பாலநாய தே3ஹிநாம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

மாத4வ:, இந்தி3ரா-குமார-தாத-வாரிதி4-ப்ரஸித்3தி4மத்-ரமா-தடாக-தீர-ஸீம்நி கு3ண-அபி4ராமம் மாருதிம் முதா3 அதி4ருஹ்ய, அத்ர தே3ஹிநாம் பாலநாய வ்ரு’ஷாசல-ஸ்த2லாத் அபி நிகாமம் ப்ரகல்பதே ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
மாத4வ:	*Mādhava*, the Lord of *Lakṣmī*
இந்தி3ரா-குமார-தாத-வாரிதி4-ப்ரஸித்3தி4மத்-ரமா-தடாக-தீர-ஸீம்நி	on the edge of the bank of the tank of *Ramā* (*Lakṣmī*), famous as the “ocean of *Indirākumāra Tāta*”
கு3ண-அபி4ராமம்	charming for his virtues
மாருதிம்	*Māruti* (*Hanumān*)

Word	Meaning
முதா3	joyfully
அதி4ருஹ்ய	having mounted
அத்ர	here
தே3ஹிநாம்	of embodied beings
பாலநாய	for the protection
வ்ருʼஷாசல-ஸ்த2லாத்	than at ***Vṛṣācala*** (***Tirumalā***)
அபி	even
நிகாமம்	more gladly
ப்ரகல்பதே	sets Himself (to the task)

Glossed Translation (*padamālā*)

On the edge of the bank of ***Ramā***'s tank, which is famous as the "ocean of ***Indirākumāra Tāta***" (இந்தி3ரா-குமார-தாத-வாரிதி4-ப்ரஸித்3தி4மத்-ரமா-தடாக-தீர-ஸீம்நி), stands ***Māruti*** (மாருதிம்), charming for his virtues (கு3ண-அபி4ராமம்). ***Mādhava*** (மாத4வ:) joyfully (முதா3) mounts (அதி4ருஹ்ய) him, and here (அத்ர) He sets Himself (ப்ரகல்பதே) to protect (பாலநாய) all embodied beings (தே3ஹிநாம்), more gladly (நிகாமம்) than even (அபி) at ***Vṛṣācala*** (வ்ருʼஷாசல-ஸ்த2லாத்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, charming for his virtues, stands on the bank of ***Lakṣmī***'s tank, which is famous as the "ocean of ***Indirākumāra Tāta***" after its builder, the poet himself. The Lord ***Mādhava*** of ***Tirumalā*** has joyfully mounted him, and here He protects all beings even more gladly than on His own hill of ***Vṛṣācala***.

****

அதி4ருஹ்ய ரகூ4த்3வஹோ ஹரிம் ப்ரா-
கா3ரிஶிக்ஷாமக்ரு’தாது4நா து ஸோऽயம் ।
க்ரு’ததாதஸமுத்3ரதீரகேலிம்
தமதி4ஷ்டா2ய தநோதி தீ3நரக்ஷாம் ॥ **2** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

அதி4ருஹ்ய ரகு4-உத்3வஹ: ஹரிம் ப்ராக்
அரி-ஶிக்ஷாம் அக்ரு’த அது4நா து ஸ: அயம் ।
க்ரு’த-தாத-ஸமுத்3ர-தீர-கேலிம்
தம் அதி4ஷ்டா2ய தநோதி தீ3ந-ரக்ஷாம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ரகு4-உத்3வஹ: ப்ராக் ஹரிம் அதி4ருஹ்ய அரி-ஶிக்ஷாம் அக்ரு’த; அது4நா து ஸ: அயம் க்ரு’த-தாத-ஸமுத்3ர-தீர-கேலிம் தம் அதி4ஷ்டா2ய தீ3ந-ரக்ஷாம் தநோதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ரகு4-உத்3வஹ:	the scion of the ***Raghu***s (***Rāma***)
ப்ராக்	in the past
ஹரிம்	the monkey (***Hanumān***)
அதி4ருஹ்ய	having mounted
அரி-ஶிக்ஷாம்	punishment of the enemies
அக்ரு’த	carried out
அது4நா	now
து	but
ஸ: அயம்	that same (Lord)
க்ரு’த-தாத-ஸமுத்3ர-தீர-கேலிம்	who sports on the bank of the ***Tāta Samudra***

Word	Meaning
தம்	him (*Hanumān*)
அதி4ஷ்டா2ய	having mounted, seated on
தீ3ந-ரக்ஷாம்	protection of the helpless
தநோதி	carries out

Glossed Translation (*padamālā*)

In the past (ப்ராக்), the scion of the ***Raghu***s (ரகு4-உத்3வஹ:) mounted (அதி4ருஹ்ய) the monkey (ஹரிம்) and punished His enemies (அரி-ஶிக்ஷாம் அக்ருத). But (து) now (அது4நா) that same Lord (ஸ: அயம்), seated (அதி4ஷ்டா2ய) on him (தம்) who sports on the bank of the ***Tāta Samudra*** (க்ருத-தாத-ஸமுத்3ர-தீர-கேலிம்), protects the helpless (தீ3ந-ரக்ஷாம் தநோதி).

Summary (*bhāvārtha*)

In His incarnation as ***Rāma***, the Lord rode on ***Hanumān*** and punished His enemies. Now, seated on the same ***Hanumān***, who dwells and sports on the bank of the ***Tāta Samudra***, that same Lord protects the helpless. The mount is the same, and only the work has changed, from punishing to protecting.

****

கர்மாநுருத்4ய வ்ருʼஷபூ4ப்4ருʼதி ய: கரோதி
ந்ரூʼணாம் ஹிதாநி ஸ து தந்நிரபேக்ஷ ஏவ ।
யத்ஸர்வமிஷ்டமிஹ புஷ்யதி வேங்கடேஶ-
ஸ்தத்3வைப4வம் கில ரமாத்மஜதாதஸிந்தோ4: ॥ 3 ॥

Word Separation (*padacchēda*)

கர்ம அநுருத்4ய வ்ருʼஷ-பூ4ப்4ருʼதி ய: கரோதி
ந்ரூʼணாம் ஹிதாநி ஸ: து தத்-நிரபேக்ஷ: ஏவ ।

யத் ஸர்வம் இஷ்டம் இஹ புஷ்யதி வேங்கடேஶ:
தத் வைப4வம் கில ரமா-ஆத்மஜ-தாத-ஸிந்தோ4: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ய: வ்ரு’ஷ-பூ4ப்4ரு’தி கர்ம அநுருத்4ய ந்ரூ’ணாம் ஹிதாநி கரோதி, ஸ: வேங்கடேஶ: இஹ து தத்-நிரபேக்ஷ: ஏவ ஸர்வம் இஷ்டம் புஷ்யதி (இதி) யத், தத் ரமா-ஆத்மஜ-தாத-ஸிந்தோ4: வைப4வம் கில ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ய:	He who
வ்ரு’ஷ-பூ4ப்4ரு’தி	on the *Vṛṣa* hill (*Tirumalā*)
கர்ம	(their) deeds
அநுருத்4ய	in keeping with
ந்ரூ’ணாம்	to people
ஹிதாநி	what is due to them
கரோதி	gives
ஸ:	that
வேங்கடேஶ:	Lord *Vēṅkaṭēśa*
இஹ	here
து	but
தத்-நிரபேக்ஷ:	without regard to those (deeds)
ஏவ	indeed
ஸர்வம்	every
இஷ்டம்	wish
புஷ்யதி	fulfils
(இதி)	thus (implied)

Word	Meaning
யத்	the fact that
தத்	that
ரமா-ஆத்மஜ-தாத-ஸிந்தோ4:	of the ocean of ***Tāta***, the son of ***Ramā***
வைப4வம்	the glory
கில	surely

Glossed Translation (*padamālā*)

He who (ய:) on the ***Vṛṣa*** hill (வ்ருʼஷ-பூ4ப்4ருʼதி) gives (கரோதி) people (ந்ரூʼணாம்) what is due to them (ஹிதாநி) in keeping with (அநுருத்4ய) their deeds (கர்ம) is that (ஸ:) same Lord ***Vēṅkaṭēśa*** (வேங்கடேஶ:) who here (இஹ), however (து), fulfils (புஷ்யதி) every (ஸர்வம்) wish (இஷ்டம்) without any regard to those deeds (தத்-நிரபேக்ஷ: ஏவ). That (இதி யத்) is (தத்) surely (கில) the glory (வைப4வம்) of the ocean of ***Tāta***, the son of ***Ramā*** (ரமா-ஆத்மஜ-தாத-ஸிந்தோ4:).

Summary (*bhāvārtha*)

On the ***Vṛṣa*** hill, Lord ***Vēṅkaṭēśa*** gives people what is due to them according to their deeds. Here, the same Lord sets their deeds aside and fulfils every wish. That He does so is surely the glory of this tank, the ocean of ***Tāta***, the son of ***Ramā*** (the poet himself).

****

க்ரீடா3ஸர: கிமபி தாதஸமுத்3ரநாம
லக்ஷ்ம்யா: ப்ரஸந்நலகு4ஶீதலமர்பயந்த்யா: ।
அந்யத்3விதே4யமநவேக்ஷ்ய ஸுதாநமுஷ்யா:
ப்ரீத்யை முராரிரவதி ப்லவகா3தி4ரூட4: ॥ **4** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

க்ரீடா3-ஸர: கிம்-அபி தாத-ஸமுத்3ர-நாம
லக்ஷ்ம்யா: ப்ரஸந்ந-லகு4-ஶீதலம் அர்பயந்த்யா: ।
அந்யத் விதே4யம் அநவேக்ஷ்ய ஸுதாந் அமுஷ்யா:
ப்ரீத்யை முராரி: அவதி ப்லவக3-அதி4ரூட4: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ப்லவக3-அதி4ரூட4: முராரி:, ப்ரஸந்ந-லகு4-ஶீதலம் தாத-ஸமுத்3ர-நாம கிம்-அபி க்ரீடா3-ஸர: அர்பயந்த்யா: லக்ஷ்ம்யா: ப்ரீத்யை, அந்யத் விதே4யம் அநவேக்ஷ்ய, அமுஷ்யா: ஸுதாந் அவதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ப்லவக3-அதி4ரூட4:	mounted on the monkey (***Hanumān***)
முராரி:	***Murāri***, the slayer of ***Mura***
ப்ரஸந்ந-லகு4-ஶீதலம்	clear, light and cool
தாத-ஸமுத்3ர-நாம	named ***Tāta Samudra***
கிம்-அபி	wonderful
க்ரீடா3-ஸர:	pleasure-lake
அர்பயந்த்யா:	who offers (Him)
லக்ஷ்ம்யா:	of ***Lakṣmī***
ப்ரீத்யை	for the pleasure
அந்யத்	any other
விதே4யம்	thing to be done (in return)
அநவேக்ஷ்ய	without looking for
அமுஷ்யா:	her
ஸுதாந்	children
அவதி	protects

Glossed Translation (*padamālā*)

For the pleasure (ப்ரீத்யை) of ***Lakṣmī*** (லக்ஷ்ம்யா:), who offers (அர்பயந்த்யா:) the Lord a wonderful (கிம்-அபி) pleasure-lake (க்ரீடா3-ஸர:) named ***Tāta Samudra*** (தாத-ஸமுத்3ர-நாம), whose water is clear, light and cool (ப்ரஸந்ந-லகு4-ஶீதலம்), ***Murāri*** (முராரி:), mounted on the monkey (ப்லவக3-அதி4ரூட4:), protects (அவதி) her (அமுஷ்யா:) children (ஸுதாந்), without looking for (அநவேக்ஷ்ய) anything else (அந்யத்) to be done (விதே4யம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Lakṣmī offers the Lord, for His pleasure, a wonderful lake, the ***Tāta Samudra***, whose water is clear, light and cool. To please her, the Lord, mounted on ***Hanumān***, protects her children here, who include both the poet, ***Lakṣmī***'s own son, and all who come to the tank. Since her offering is enough for Him, He looks for nothing else from her children.

****

ஸ்ரீஶைலபூர்ணமவதி ஸ்ம க4டாம்பு3ஹ்ரு'ஷ்டோ
ய: பூர்வமஞ்ஜநகி3ரௌ ஸ புமாநிதா3நீம் ।
ஸ்தி2த்வா ஸமீரபு4வி பாதி ரமாகுமார-
தாதாம்பு3ராஶிமுதி3தோ ஜநமைந்தி3ரேயம் ॥ **5** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸ்ரீஶைல-பூர்ணம் அவதி ஸ்ம க4ட-அம்பு3-ஹ்ரு'ஷ்ட:
ய: பூர்வம் அஞ்ஜந-கி3ரௌ ஸ: புமாந் இதா3நீம் ।
ஸ்தி2த்வா ஸமீர-பு4வி பாதி ரமா-குமார-
தாத-அம்பு3ராஶி-முதி3த: ஜநம் ஐந்தி3ரேயம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ய: பூர்வம் அஞ்ஜந-கி3ரௌ க4ட-அம்பு3-ஹ்ருʼஷ்ட: ஸ்ரீஶைல-பூர்ணம் அவதி ஸ்ம, ஸ: புமாந் இதா3நீம் ரமா-குமார-தாத-அம்பு3ராஶி-முதி3த: ஸமீர-பு4வி ஸ்தி2த்வா ஜந்தி3ரேயம் ஜநம் பாதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ய:	He who
பூர்வம்	formerly
அஞ்ஜந-கி3ரௌ	on the ***Añjana*** hill (***Tirumalā***)
க4ட-அம்பு3-ஹ்ருʼஷ்ட:	pleased with the water in a pot
ஸ்ரீஶைல-பூர்ணம்	***Śrīśailapūrṇa*** (Periya Tirumalai Nambi)
அவதி ஸ்ம	blessed
ஸ:	that
புமாந்	Supreme Person
இதா3நீம்	now
ரமா-குமார-தாத-அம்பு3ராஶி-முதி3த:	delighted by the ocean of ***Ramākumāra Tāta***
ஸமீர-பு4வி	on the son of the Wind (***Hanumān***)
ஸ்தி2த்வா	standing
ஜந்தி3ரேயம்	who are the children of ***Indirā*** (***Lakṣmī***)
ஜநம்	the people
பாதி	protects

Glossed Translation (*padamālā*)

The One who (ய:) once (பூர்வம்) blessed (அவதி ஸ்ம) ***Śrīśailapūrṇa*** (ஸ்ரீஶைல-பூர்ணம்) on the ***Añjana*** hill (அஞ்ஜந-கி3ரௌ), being pleased with the water he brought Him in a pot (க4ட-அம்பு3-ஹ்ருʼஷ்ட:), is now (இதா3நீம்) delighted

by the ocean of ***Ramākumāra Tāta*** (ரமா-குமார-தாத-அம்பு3ராஶி-முதி3த:). That (ஸ:) Supreme Person (புமாந்) stands (ஸ்தி2த்வா) on the son of the Wind (ஸமீர-பு4வி) and protects (பாதி) the people (ஜநம்) who are the children of ***Indirā*** (ஐந்தி3ரேயம்).

Summary (*bhāvārtha*)

At ***Tirumalā***, on the ***Añjana*** hill, ***Śrīśailapūrṇa*** used to bring the Lord a pot of water every day, and the Lord was so pleased with this offering that He blessed him. Now the same Lord delights in a whole ocean, the ***Tāta Samudra*** that ***Ramākumāra Tāta*** built for Him. Standing on ***Hanumān***, He protects the children of ***Lakṣmī***.

Notes (*ṭippaṇī*)

Śrīśailapūrṇa, known in Tamil as Periya Tirumalai Nambi, was the maternal uncle of ***Rāmānuja***. Every day, he carried water from the ***Ākāśa Gaṅgā*** for the Lord's bath at ***Tirumalā***. The story goes that, one day, the Lord came to him as a small boy and asked for a drink from the pot. When Nambi refused, because the water was meant for the Lord's bath, the boy playfully pierced the pot with a stone, drank the water that flowed out, and ran away. It was the Lord's loving game with His devotee: He wanted to taste the water that Nambi carried for Him with such devotion. In His affection, the Lord called Nambi "***tāta***" (grandfather), and the ***Tātācārya*** family, to which the poet belongs, takes its name from this.

****

ஹரி: புரா மாமதி4ருஹ்ய தா3ருணம்
சகார கர்மேதி ஸமீரஜந்மந:।
ஶுசம் நிராகர்துமிவாஶ்ரித: ஸ தம்
ஶுப4ம் ந்ரு'ணாம் ஸௌதி ரமாஸரஸ்தடே ॥ **6** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஹரி: புரா மாம் அதி4ருஹ்ய தா3ருணம்
சகார கர்ம இதி ஸமீர-ஜந்மந: ।
ஶோகம் நிராகர்தும் இவ ஆஶ்ரித: ஸ: தம்
ஶுப4ம் ந்ரு’ணாம் ஸௌதி ரமா-ஸர:-தடே ॥

Prose Order (*anvaya*)

“ஹரி: புரா மாம் அதி4ருஹ்ய தா3ருணம் கர்ம சகார” இதி ஸமீர-ஜந்மந: ஶோகம் நிராகர்தும் இவ ஸ: தம் ஆஶ்ரித: ரமா-ஸர:-தடே ந்ரு’ணாம் ஶுப4ம் ஸௌதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஹரி:	the Lord
புரா	long ago
மாம்	me
அதி4ருஹ்ய	having mounted
தா3ருணம்	a dreadful
கர்ம	deed
சகார	did
இதி	at the thought
ஸமீர-ஜந்மந:	of the son of the Wind (***Hanumān***)
ஶோகம்	the grief
நிராகர்தும்	to remove
இவ	as if
ஸ:	He
தம்	him (***Hanumān***)
ஆஶ்ரித:	having mounted
ரமா-ஸர:-தடே	on the bank of the lake of ***Ramā***

Word	Meaning
ந்ரு’ணாம்	for people
ஶுப4ம்	good
ஸௌதி	brings about

Glossed Translation (*padamālā*)

The son of the Wind (ஸமீர-ஜந்மந:) feels grief (ஶோகம்) at the thought (இதி) “Long ago (புரா) the Lord (ஹரி:) mounted (அதி4ருஹ்ய) me (மாம்) and did (சகார) a dreadful (தா3ருணம்) deed (கர்ம).” As if (இவ) to remove (நிராகர்தும்) that grief He (ஸ:) has mounted (ஆஶ்ரித:) him (*Hanumān*) (தம்) once again and brings about (ஸௌதி) good (ஶுப4ம்) for people (ந்ரு’ணாம்) on the bank of the lake of *Ramā* (ரமா-ஸர:-தடே).

Summary (*bhāvārtha*)

In His incarnation as *Rāma*, the Lord rode on *Hanumān*’s shoulders in the war at *Laṅkā* and destroyed the demons. The tender-hearted *Hanumān* grieves at the thought that he carried his Lord into a dreadful deed. As if to take away *Hanumān*’s grief, the Lord has mounted him once again and now does only good to people on the bank of the lake of *Ramā*.

****

ஶௌரே ரமாதநயதாதஸமுத்3ரதீரே
பா4வஸ்தடாத3பி ப4வாத்மஜபுஷ்கரிண்யா: ।
ஸந்தந்வதே ஹி புருஷா: ஸமத3ர்ஶிநோऽபி
ப்ராயேண ஸௌஷ்ட2வநிஜேஷ்வபி பக்ஷபாதம் ॥ 7 ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஶௌரே: ரமா-தநய-தாத-ஸமுத்3ர-தீரே
பா4வ: தடாத் அபி ப4வ-ஆத்மஜ-புஷ்கரிண்யா: ।

ஸந்தந்வதே ஹி புருஷா: ஸம-த3ர்ஶிந: அபி
ப்ராயேண ஸ்வநுஷ்டா²ந நிஜேஷ்டா² அபி பக்ஷ-பாதம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஶௌரே: பா4வ: ப4வ-ஆத்மஜ-புஷ்கரிண்யா: தடாத் அபி ரமா-தநய-தாத-ஸமுத்3ர-தீரே (அதி4க:); ஹி ஸம-த3ர்ஶிந: அபி புருஷா: ப்ராயேண நிஜேஷ்டா² ஸ்வநுஷ்டா² அபி பக்ஷ-பாதம் ஸந்தந்வதே ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஶௌரே:	of *Śauri* (the Lord)
பா4வ:	the fondness
ப4வ-ஆத்மஜ-புஷ்கரிண்யா:	of the tank of the son of *Bhava* (the *Svāmī Puṣkariṇī*)
தடாத்	than for the bank
அபி	even
ரமா-தநய-தாத-ஸமுத்3ர-தீரே	for the bank of the ocean of *Tāta*, the son of *Ramā*
(அதி4க:)	is greater (implied)
ஹி	for
ஸம-த3ர்ஶிந:	who look on all impartially
அபி	even
புருஷா:	people
ப்ராயேண	as a rule
நிஜேஷ்டா²	their own
ஸ்வநுஷ்டா²	towards children
அபி	indeed

Word	Meaning
பக்ஷ-பாதம்	partiality
ஸந்தந்வதே	show

Glossed Translation (*padamālā*)

The Lord's (ஔளரே:) fondness (பா4வ:) for the bank of the ocean of ***Tāta***, the son of ***Ramā*** (ரமா-தநய-தாத-ஸமுத்3ர-தீரே), is greater (அதி4க:) even (அபி) than His fondness for the bank (தடாத்) of the tank of the son of ***Bhava*** (ப4வ-ஆத்மஜ-புஷ்கரிண்யா:). For (ஹி), as a rule (ப்ராயேண), even (அபி) people (புருஷா:) who look on all impartially (ஸம-த3ர்ஶிந:) show (ஸந்தந்வதே) partiality (பக்ஷ-பாதம்) towards their own (நிஜேஷு அபி) children (ஸுநுஷு).

Summary (*bhāvārtha*)

On the Lord's own hill lies the ***Svāmī Puṣkariṇī***, the tank of ***Svāmī*** (***Skanda***), the son of ***Śiva*** (***Bhava***). Yet the Lord is fonder of the bank of the ocean of ***Tāta***. ***Tāta*** is the son of ***Ramā***, the Lord's own consort, and so, in a sense, he is the Lord's own child. As a rule, even impartial people are partial to their own children.

****

ஶ்லாக்4யதரக்ஷீராப்3தி4-
ஸ்ரீதாதஸமுத்3ரயோரியாந்பே4த3: ।
நித்3ராதி தத்ர நித்யம்
ஸ்ரீபதிரநுகூலமத்ர ஜாக3ர்தி ॥ **8** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஶ்லாக்4யதர-க்ஷீர-அப்3தி4-
ஸ்ரீ-தாத-ஸமுத்3ரயோ: இயாந் பே4த3: ।
நித்3ராதி தத்ர நித்யம்
ஸ்ரீ-பதி: அநுகூலம் அத்ர ஜாக3ர்தி ॥

Prose Order (*anvaya*)

ப்லாக்4யதர-க்ஷீர-அப்3தி4-ஸ்ரீ-தாத-ஸமுத்3ரயோ: இயாந் பே4த3:; தத்ர ஸ்ரீ-பதி: நித்யம் நித்3ராதி, அத்ர அநுகூலம் ஜாக3ர்தி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ப்லாக்4யதர-க்ஷீர-அப்3தி4-ஸ்ரீ-தாத-ஸமுத்3ரயோ:	between the Ocean of Milk and the holy ***Tāta Samudra***, both highly praiseworthy
இயாந்	just this
பே4த3:	difference
தத்ர	there (in the Ocean of Milk)
ஸ்ரீ-பதி:	the Lord of ***Śrī***
நித்யம்	always
நித்3ராதி	sleeps
அத்ர	here
அநுகூலம்	graciously, for the good of His devotees
ஜாக3ர்தி	keeps awake

Glossed Translation (*padamālā*)

Between the Ocean of Milk and the holy ***Tāta Samudra***, both highly praiseworthy (ப்லாக்4யதர-க்ஷீர-அப்3தி4-ஸ்ரீ-தாத-ஸமுத்3ரயோ:), the difference (பே4த3:) is just this (இயாந்): there (in the Ocean of Milk) (தத்ர) the Lord of ***Śrī*** (ஸ்ரீ-பதி:) always (நித்யம்) sleeps (நித்3ராதி), but here (அத்ர) He keeps awake (ஜாக3ர்தி) graciously for the good of His devotees (அநுகூலம்).

Summary (*bhāvārtha*)

The Ocean of Milk and the holy ***Tāta Samudra*** are both highly praiseworthy, and just one thing sets them apart. In the Ocean of Milk the Lord of ***Śrī*** is always

asleep, but here at the *Tāta Samudra* He stays wide awake, watching over His devotees with loving care.

****

ப2ணிஸரஸீதடபா4கா3-

த3தி4கோ லக்ஷ்மீஸரஸ்தடாபோ4க3: ।

க3ஜவரத3: கில தஸ்மிந்

க்ரீட3தி ஹரிரத்ர ஸர்வவரதா3யீ ॥ **9** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ப2ணி-ஸரஸீ-தட-பா4கா3த்

அதி4க: லக்ஷ்மீ-ஸர:-தட-ஆபோ4க3: ।

க3ஜ-வரத3: கில தஸ்மிந்

க்ரீட3தி ஹரி: அத்ர ஸர்வ-வர-தா3யீ ॥

Prose Order (*anvaya*)

லக்ஷ்மீ-ஸர:-தட-ஆபோ4க3: ப2ணி-ஸரஸீ-தட-பா4கா3த் அதி4க:; தஸ்மிந் க3ஜ-வரத3: கில க்ரீட3தி, அத்ர ஹரி: ஸர்வ-வர-தா3யீ (பா4தி) ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
லக்ஷ்மீ-ஸர:-தட-ஆபோ4க3:	the glory (literally, the wide sweep) of the bank of the *Lakṣmī Saras*
ப2ணி-ஸரஸீ-தட-பா4கா3த்	that of the bank of the serpent's lake (the *Ananta Saras*)
அதி4க:	surpasses
தஸ்மிந்	there
க3ஜ-வரத3:	the giver of a boon to the elephant
கில	as is well known

Word	Meaning
க்ரீட3தி	is at play
அத்ர	here
ஹரி:	the Lord
ஸர்வ-வர-தா3யீ	(as) the giver of every boon
(பா4தி)	shines (implied)

Glossed Translation (*padamālā*)

The glory of the bank of the ***Lakṣmī Saras*** (லக்ஷ்மீ-ஸர:-தட-ஆபோ4க3:) surpasses (அதி4க:) that of the bank of the serpent's lake (the ***Ananta Saras***) (ப2ணி-ஸரஸீ-தட-பா4கா3த்). There (தஸ்மிந்), as is well known (கில), the giver of a boon to the elephant (க3ஜ-வரத3:) is at play (க்ரீட3தி), but here (அத்ர) the Lord (ஹரி:) shines (பா4தி) as the giver of every boon (ஸர்வ-வர-தா3யீ).

Summary (*bhāvārtha*)

The bank of the ***Lakṣmī Saras*** surpasses in glory the bank of the serpent's lake, the ***Ananta Saras*** at the temple of ***Varadarāja*** in ***Kāñcīpuram***. There, the Lord, as ***Gajavarada***, who once gave a boon to the elephant, is at play. Here at the ***Lakṣmī Saras***, He is ***sarvavaradāyī***, a word that can be read in two ways: the giver of every boon (***sarvavara-dāyī***) and the giver of boons to all (***sarva-varadāyī***). Either way, the contrast is plain. There He gave one boon to one elephant, but here He gives every boon, and to everyone.

****

ராமசந்த்3ரோத3யாரம்பே4 யஸ்ஸுவேலாதிவர்தநம் ।
சக்ரே ஸமுத்3ரஸ்தம் வந்தே3 ஸ்ரீஸரஸ்தீரபாவநிம் ॥ **10** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ராமசந்த்₃ர-உத₃ய-ஆரம்பே₄ ய: ஸு-வேலா-அதிவர்தநம் ।
சக்ரே ஸமுத்₃ர: தம் வந்தே₃ ஸ்ரீ-ஸர:-தீர-பாவநிம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ய: ஸமுத்₃ர: (இவ) ராமசந்த்₃ர-உத₃ய-ஆரம்பே₄ ஸு-வேலா-அதிவர்தநம் சக்ரே, தம் ஸ்ரீ-ஸர:-தீர-பாவநிம் வந்தே₃ ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ய:	he who
ஸமுத்₃ர:	the ocean
(இவ)	like (implied)
ராமசந்த்₃ர-உத₃ய-ஆரம்பே₄	when ***Rāmacandra*** (the moon) began to rise
ஸு-வேலா-அதிவர்தநம்	going beyond (Mount) ***Suvēla***; rising over the shore
சக்ரே	did, made
தம்	him
ஸ்ரீ-ஸர:-தீர-பாவநிம்	the son of the Wind on the bank of the ***Śrī Saras***
வந்தே₃	I salute

Glossed Translation (*padamālā*)

Like (இவ) the ocean (ஸமுத்₃ர:) rising over its shore at moonrise, he (***Hanumān***) (ய:) went beyond Mount ***Suvēla*** (ஸு-வேலா-அதிவர்தநம் சக்ரே) when ***Rāmacandra*** began to rise (ராமசந்த்₃ர-உத₃ய-ஆரம்பே₄). I salute (வந்தே₃) him (தம்), the son of the Wind on the bank of the ***Śrī Saras*** (ஸ்ரீ-ஸர:-தீர-பாவநிம்).

Summary (*bhāvārtha*)

The verse compares ***Hanumān*** to the ocean, and two of its words can be read in two ways. Read for the ocean, ***rāmacandra*** is the lovely moon (***rāma***, lovely, and ***candra***, the moon), and ***suvēlātivartana*** is rising well over the shore (***su***, well, and ***vēlā***, the shore). The ocean rises well over its shore when the lovely moon begins to rise. Alternatively, read for ***Hanumān***, ***rāmacandra*** is ***Śrī Rāma***, and ***suvēlātivartana*** is going beyond Mount ***Suvēla***. In the same way, ***Hanumān*** went beyond Mount ***Suvēla*** when ***Śrī Rāmacandra*** began His rise. I salute that same ***Hanumān***, who now stands on the bank of the ***Śrī Saras***.

****

தடஸீமநி தாதஸிந்து4ப3ந்தோ4-
ரமிதம் க்ரீட3தி பா4க்3யமஞ்ஜநாயா: ।
அகரோத்ஸஹஸா யத3க்ஷஶிக்ஷாம்
நியமேநைவ நிஜேந பா3ஹுதா4ம்நா ॥ **11** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

தட-ஸீமநி தாத-ஸிந்து4-ப3ந்தோ4:
அமிதம் க்ரீட3தி பா4க்3யம் அஞ்ஜநாயா: ।
அகரோத் ஸஹஸா யத் அக்ஷ-ஶிக்ஷாம்
நியமேந ஏவ நிஜேந பா3ஹு-தா4ம்நா ॥

Prose Order (*anvaya*)

தாத-ஸிந்து4-ப3ந்தோ4: தட-ஸீமநி அஞ்ஜநாயா: அமிதம் பா4க்3யம் க்ரீட3தி, யத் நிஜேந பா3ஹு-தா4ம்நா ஏவ நியமேந ஸஹஸா அக்ஷ-ஶிக்ஷாம் அகரோத் ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
தாத-ஸிந்து4-ப3ந்தோ4:	of the ocean-like (tank) of *Tāta*

Word	Meaning
தட-ஸீமநி	at the edge of the bank
அஞ்ஜநாயா:	of *Añjanā*
அமிதம்	boundless
பா4க்3யம்	good fortune (*Hanumān*)
க்ரீட3தி	sports
யத்	who
நிஜேந	by his own
பா3ஹு-தா4ம்நா	strength of arm
ஏவ	alone
நியமேந	surely
ஸஹஸா	swiftly
அக்ஷ-ஶிக்ஷாம்	the punishment of *Akṣa*
அகரோத்	carried out

Glossed Translation (*padamālā*)

At the edge of the bank (தட-ஸீமநி) of ***Tāta***'s ocean-like tank (தாத-ஸிந்து4-ப3ந்தோ4:) sports (க்ரீட3தி) ***Hanumān***, the boundless (அமிதம்) good fortune (பா4க்3யம்) of ***Añjanā*** (அஞ்ஜநாயா:), who (யத்), by his own (நிஜேந) strength of arm (பா3ஹு-தா4ம்நா) alone (ஏவ), surely (நியமேந) and swiftly (ஸஹஸா) carried out (அகரோத்) the punishment of ***Akṣa*** (அக்ஷ-ஶிக்ஷாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, the boundless good fortune of ***Añjanā***, sports on the bank of ***Tāta***'s ocean-like tank. It was he who once, by the strength of his own arms alone, swiftly punished ***Akṣa***, the son of ***Rāvaṇa***.

****

நமத ரமாகமலாகரலஹரீபரிவாஹஸரணிவாஸ்தவ்யம் ।
ஹரிஸார்வபௌ4மமாநதப4ரணோத்3யதஶௌரிபா4ரதெள4ரேயம் ॥ **12** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

நமத ரமா-கமல-ஆகர-லஹரீ-பரிவாஹ-ஸரணி-வாஸ்தவ்யம் ।
ஹரி-ஸார்வபௌ4மம் ஆநத-ப4ரண-உத்3யத-ஶௌரி-பா4ர-தெள4ரேயம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ரமா-கமல-ஆகர-லஹரீ-பரிவாஹ-ஸரணி-வாஸ்தவ்யம் ஆநத-ப4ரண-உத்3யத-ஶௌரி-பா4ர-தெள4ரேயம் ஹரி-ஸார்வபௌ4மம் நமத ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ரமா-கமல-ஆகர-லஹரீ-பரிவாஹ-ஸரணி-வாஸ்தவ்யம்	who dwells by the channel where the waves of ***Ramā***'s lotus-pond flow out
ஆநத-ப4ரண-உத்3யத-ஶௌரி-பா4ர-தெள4ரேயம்	the foremost bearer of the Lord who is ever intent on supporting those who bow to Him
ஹரி-ஸார்வபௌ4மம்	the sovereign among the monkeys
நமத	bow to

Glossed Translation (*padamālā*)

Bow (நமத) to the sovereign among the monkeys (***Hanumān***) (ஹரி-ஸார்வபௌ4மம்). He dwells by the channel where the waves of ***Ramā***'s lotus-pond flow out (ரமா-கமல-ஆகர-லஹரீ-பரிவாஹ-ஸரணி-வாஸ்தவ்யம்), and he is the foremost bearer of the Lord who is ever intent on supporting those who bow to Him (ஆநத-ப4ரண-உத்3யத-ஶௌரி-பா4ர-தெள4ரேயம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Bow to ***Hanumān***, the sovereign among the monkeys. He dwells where the waves of ***Ramā***'s lotus-pond flow out, and he is the foremost bearer of the Lord. The Lord whom he carries is always ready to support those who bow to Him.

****

நிஜதநுகநகாத்3ரிமேத்ய நாதே2
விஹரதி வல்லப4யா ஸமம் ப்ரஹ்ரு’ஷ்டே ।
ஹரிரவதி ஜக3ந்தி தாதஸிந்தோ4-
ரதி4தடமாத்மஸுப்4ரு’த்யதாநுரூபம் ॥ **13** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

நிஜ-தநு-கநக-அத்3ரிம் ஏத்ய நாதே2
விஹரதி வல்லப4யா ஸமம் ப்ரஹ்ரு’ஷ்டே ।
ஹரி: அவதி ஜக3ந்தி தாத-ஸிந்தோ4:
அதி4தடம் ஆத்ம-ஸுப்4ரு’த்யதா-அநுரூபம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ப்ரஹ்ரு’ஷ்டே நாதே2 வல்லப4யா ஸமம் நிஜ-தநு-கநக-அத்3ரிம் ஏத்ய விஹரதி (ஸதி), ஹரி: தாத-ஸிந்தோ4: அதி4தடம் ஆத்ம-ஸுப்4ரு’த்யதா-அநுரூபம் ஜக3ந்தி அவதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ப்ரஹ்ரு’ஷ்டே	delighted
நாதே2	while the Lord
வல்லப4யா	His beloved
ஸமம்	with
நிஜ-தநு-கநக-அத்3ரிம்	his (***Hanumān***'s) body, a golden mountain

Word	Meaning
ஏத்ய	having mounted
விஹரதி	sports
(ஸதி)	while (implied)
ஹரி:	the monkey (***Hanumān***)
தாத-ஸிந்தோ4:	of the ocean of ***Tāta***
அதி4தடம்	on the bank
ஆத்ம-ஸுப்4ருʼத்யதா-அநுரூபம்	as befits a true servant
ஜக3ந்தி	the worlds
அவதி	protects

Glossed Translation (*padamālā*)

While the Lord (நாதே2) mounts (ஏத்ய) ***Hanumān***'s body, which is like a golden mountain (நிஜ-தநு-கநக-அத்3ரிம்), and sports (விஹரதி ஸதி) there in delight (ப்ரஹ்ருʼஷ்டே) with (ஸமம்) His beloved (வல்லப4யா), the monkey (***Hanumān***) (ஹரி:) protects (அவதி) the worlds (ஜக3ந்தி) on the bank (அதி4தடம்) of the ocean of ***Tāta*** (தாத-ஸிந்தோ4:), as befits a true servant (ஆத்ம-ஸுப்4ருʼத்யதா-அநுரூபம்).

Summary (*bhāvārtha*)

The Lord sits with His beloved on ***Hanumān***, whose body is like a golden mountain, and sports there in delight. Meanwhile, ***Hanumān*** himself stands on the bank of the ocean of ***Tāta*** and protects the worlds, as a true servant should.

****

சதுர்பு4ஜ: ஸ்ரீஸரஸீஹரீந்த்3ர-
ஹஸ்தேந த3த்தே வரமாஶ்ரிதாநாம் ।
யத3ர்தி2நே ப்ரு’த்யமுகே2ந தா3நம்
ப்ராய: ப்ரபூ4ணாம் ப்ரக்ரு’திஸ்வபா4வ: ॥ **14** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

சதுர்-பு4ஜ: ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹரி-இந்த்3ர-
ஹஸ்தேந த3த்தே வரம் ஆஶ்ரிதாநாம் ।
யத் அர்தி2நே ப்ரு’த்ய-முகே2ந தா3நம்
ப்ராய: ப்ரபூ4ணாம் ப்ரக்ரு’தி-ஸ்வபா4வ: ॥

Prose Order (*anvaya*)

சதுர்-பு4ஜ: ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹரி-இந்த்3ர-ஹஸ்தேந ஆஶ்ரிதாநாம் வரம் த3த்தே; யத் அர்தி2நே ப்ரு’த்ய-முகே2ந தா3நம், (தத்) ப்ராய: ப்ரபூ4ணாம் ப்ரக்ரு’தி-ஸ்வபா4வ: ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
சதுர்-பு4ஜ:	the four-armed Lord
ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹரி-இந்த்3ர-ஹஸ்தேந	through the hand of the chief among the monkeys at the *Śrī Saras*
ஆஶ்ரிதாநாம்	to those who take refuge in Him
வரம்	boons
த3த்தே	gives
யத்	for
அர்தி2நே	to one who asks
ப்ரு’த்ய-முகே2ந	through a servant
தா3நம்	giving
(தத்)	that (implied)

Word	Meaning
ப்ராய:	as a rule
ப்ரபூ4ணாம்	of great masters
ப்ரக்ரு’தி-ஸ்வபா4வ:	the very nature

Glossed Translation (*padamālā*)

Through the hand of the chief among the monkeys at the ***Śrī Saras*** (ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹரி-இந்த்3ர-ஹஸ்தேந), the four-armed Lord (சதுர்-பு4ஜ:) gives (த3த்தே) boons (வரம்) to those who take refuge in Him (ஆஶ்ரிதாநாம்). For (யத்), as a rule (ப்ராய:), to give (தா3நம்) through a servant (ப்4ரு’த்ய-முகே2ந) to one who asks (அர்தி2நே) is (தத்) the very nature (ப்ரக்ரு’தி-ஸ்வபா4வ:) of great masters (ப்ரபூ4ணாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Through the hand of ***Hanumān***, chief among the monkeys at the ***Śrī Saras***, the four-armed Lord gives boons to His devotees. Is it not, as a rule, the way of great masters to give through their servants?

****

இத3ம் ப்ரகர்ஷாய ஹரேர்யதா3ர்தாந்
ஸம்ரக்ஷதி ஸ்ரீஸரஸீஹநூமாந் ।
மஹேஶ்வராணாம் மஹதே கு3ணாய
ப்ரகல்பதே ப்4ரு’த்யஜநப்ரபா4வ: ॥ **15** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

இத3ம் ப்ரகர்ஷாய ஹரே: யத் ஆர்தாந்
ஸம்ரக்ஷதி ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹநூமாந் ।
மஹேஶ்வராணாம் மஹதே கு3ணாய
ப்ரகல்பதே ப்4ரு’த்ய-ஜந-ப்ரபா4வ: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹநூமாந் ஆர்தாந் ஸம்ரக்ஷதி (இதி) யத், இத3ம் ஹரே: ப்ரகர்ஷாய (ப4வதி); (ஹி) ப்4ரு’த்ய-ஜந-ப்ரபா4வ: மஹேஶ்வராணாம் மஹதே கு3ணாய ப்ரகல்பதே ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹநூமாந்	*Hanumān* of the *Śrī Saras*
ஆர்தாந்	those in distress
ஸம்ரக்ஷதி	protects well
(இதி)	thus (implied)
யத்	the fact that
இத3ம்	this
ஹரே:	of the Lord
ப்ரகர்ஷாய	to the glory
(ப4வதி)	adds (implied)
(ஹி)	for (implied)
ப்4ரு’த்ய-ஜந-ப்ரபா4வ:	the power of servants
மஹேஶ்வராணாம்	to mighty lords
மஹதே	great
கு3ணாய	credit
ப்ரகல்பதே	brings

Glossed Translation (*padamālā*)

Hanumān of the *Śrī Saras* (ஸ்ரீ-ஸரஸீ-ஹநூமாந்) protects well (ஸம்ரக்ஷதி) those in distress (ஆர்தாந்). This (இத3ம் இதி யத்) adds (ப4வதி) to the glory (ப்ரகர்ஷாய) of the Lord (ஹரே:). For (ஹி), the power of servants (ப்4ரு’த்ய-ஜந-

ப்ரபா4வ:) brings (ப்ரகல்பதே) great (மஹதே) credit (கு3ணாய) to mighty lords (மஹேஶ்வராணாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān of the *Śrī Saras* protects those in distress, and this adds to the glory of the Lord. For, whatever power a servant has brings credit to his master. If the servant can do so much, how great the master must be!

****

ஸ்ரீஸ்வநுதாதகு3ருஸிந்து4தடாஞ்ஜநேயே
ஸம்ப்ரத்யஶேஷஜநதாவநஜாக3ரூகே ।
லக்ஷ்ம்யா ஹரிர்விஹரதே ஸததம் யதே3ஷ
ஸீதாவியோக3தி3நக்லு'ப்ததபோவிலாஸ: ॥ **16** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸ்ரீ-ஸ்வநு-தாத-கு3ரு-ஸிந்து4-தட-ஆஞ்ஜநேயே
ஸம்ப்ரதி அஶேஷ-ஜநதா-அவந-ஜாக3ரூகே ।
லக்ஷ்ம்யா ஹரி: விஹரதே ஸததம் யத் ஏஷ:
ஸீதா-வியோக3-தி3ந-க்லு'ப்த-தப:-விலாஸ: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸ்ரீ-ஸ்வநு-தாத-கு3ரு-ஸிந்து4-தட-ஆஞ்ஜநேயே ஸம்ப்ரதி அஶேஷ-ஜநதா-அவந-ஜாக3ரூகே (ஸதி), ஹரி: லக்ஷ்ம்யா ஸததம் விஹரதே (இதி) யத், ஏஷ: ஸீதா-வியோக3-தி3ந-க்லு'ப்த-தப:-விலாஸ: ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸ்ரீ-ஸ்வநு-தாத-கு3ரு-ஸிந்து4-தட-ஆஞ்ஜநேயே	while *Āñjanēya*, on the bank of the ocean of *Tāta*, the *ācārya* who is the son of *Śrī*
ஸம்ப்ரதி	now

Word	Meaning
அஶேஷ-ஜநதா-அவந-ஜாக3ரூகே	keeps watch to protect all people
(ஸதி)	while (implied)
ஹரி:	the Lord
லக்ஷ்ம்யா	with ***Lakṣmī***
ஸததம்	always
விஹரதே	sports
(இதி)	thus (implied)
யத்	the fact that
ஏஷ:	this
ஸீதா-வியோக3-தி3ந-க்லு'ப்த-தப:-விலாஸ:	(is) the joyful fruit of the penance He underwent in His incarnation as ***Rāma***, in the days of His separation from ***Sītā***

Glossed Translation (*padamālā*)

Now (ஸம்ப்ரதி), while ***Āñjanēya*** keeps watch to protect all people (அஶேஷ-ஜநதா-அவந-ஜாக3ரூகே ஸதி) on the bank of the ocean of ***Tāta***, the ***ācārya*** who is the son of ***Śrī*** (ஸ்ரீ-ஸூநு-தாத-கு3ரு-ஸிந்து4-தட-ஆஞ்ஜநேயே), the Lord (ஹரி:) always (ஸததம்) sports (விஹரதே) with ***Lakṣmī*** (லக்ஷ்ம்யா). This (இதி யத் ஏஷ:) is the joyful fruit of the penance He underwent in His incarnation as ***Rāma***, in the days of His separation from ***Sītā*** (ஸீதா-வியோக3-தி3ந-க்லு'ப்த-தப:-விலாஸ:).

Summary (*bhāvārtha*)

Now that ***Āñjanēya*** keeps watch on the bank of the ocean of ***Tāta***, the ***ācārya*** who is the son of ***Śrī***, and protects all people, the Lord sports with ***Lakṣmī*** at all times.

In His incarnation as ***Rāma***, He underwent penance in the days of His separation from ***Sītā***, and this joyful sport with ***Lakṣmī*** is the fruit of that penance.

****

ப்ராயஸ்துல்ய: பாது3காயாமிஹாபி
ந்யாஸஸ்ஸீதாநாயகாங்க்4ரேஸ்ததா2பி ।
தா4த்ரீரக்ஷாம் ஸா ததாநேதி கிம் வா
லோகாந் பாதி ஸ்ரீதடாகாஞ்ஜநேய: ॥ **17** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ப்ராய: துல்ய: பாது3காயாம் இஹ அபி
ந்யாஸ: ஸீதா-நாயக-அங்க்4ரே: ததா2 அபி ।
தா4த்ரீ-ரக்ஷாம் ஸா ததாந இதி கிம் வா
லோகாந் பாதி ஸ்ரீ-தடாக-ஆஞ்ஜநேய: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸீதா-நாயக-அங்க்4ரே: ந்யாஸ: பாது3காயாம் இஹ அபி ப்ராய: துல்ய:; ததா2 அபி ஸா தா4த்ரீ-ரக்ஷாம் ததாந இதி கிம் வா ஸ்ரீ-தடாக-ஆஞ்ஜநேய: லோகாந் பாதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸீதா-நாயக-அங்க்4ரே:	of the feet of the Lord of ***Sītā***
ந்யாஸ:	surrender
பாது3காயாம்	at the ***pādukās***
இஹ	here (to ***Hanumān***)
அபி	and
ப்ராய:	almost
துல்ய:	equal
ததா2 அபி	yet

Word	Meaning
ஸா	the ***pādukās***
தா4த்ரீ-ரக்ஷாம்	protection of the earth
ததாந	carried out
இதி	so
கிம் வா	what wonder is it (that)
ஸ்ரீ-தடாக-ஆஞ்ஜநேய:	***Āñjanēya*** of the holy tank
லோகாந்	the worlds
பாதி	protects

Glossed Translation (*padamālā*)

Surrender (ந்யாஸ:) at the ***pādukās*** (பாது3காயாம்) of the feet of the Lord of ***Sītā*** (ஸீதா-நாயக-அங்க்4ரே:), and (அபி) surrender here (இஹ) to ***Hanumān***, are almost (ப்ராய:) equal (துல்ய:). Yet (ததா2 அபி) the ***pādukās*** (ஸா) protected the earth (தா4த்ரீ-ரக்ஷாம் ததாந), so (இதி) what wonder is it (கிம் வா) that ***Āñjanēya*** of the holy tank (ஸ்ரீ-தடாக-ஆஞ்ஜநேய:) protects (பாதி) the worlds (லோகாந்)?

Summary (*bhāvārtha*)

To surrender to ***Hanumān*** here is almost the same as surrendering at the ***pādukās*** of ***Śrī Rāma***, the Lord of ***Sītā***. When ***Rāma*** went to the forest, His ***pādukās*** sat on the throne and protected the earth. If the ***pādukās*** could do that, what wonder is it that ***Āñjanēya*** of the holy tank protects all the worlds?

****

இந்தி3ராஸூஹ்ரு’த3பே4த3பா4வநா-
ஸந்ததேரிவ ததா3த்மதாம் வஹந் ।
தந்தநீதி கமலாஸரஸ்தடீ-
க3ந்த4வாஹதநயோ ஜநாவநம் ॥ **18** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

இந்தி3ரா-ஸுஹ்ருத்-அபே4த3-பா4வநா-
ஸந்ததே: இவ தத்-ஆத்மதாம் வஹந் ।
தந்தநீதி கமலா-ஸர:-தடீ-
க3ந்த4வாஹ-தநய: ஜந-அவநம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

கமலா-ஸர:-தடீ-க3ந்த4வாஹ-தநய: இந்தி3ரா-ஸுஹ்ருத்-அபே4த3-பா4வநா-ஸந்ததே: இவ தத்-ஆத்மதாம் வஹந், ஜந-அவநம் தந்தநீதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
கமலா-ஸர:-தடீ-க3ந்த4வாஹ-தநய:	the son of the Wind on the bank of the lake of ***Kamalā*** (***Lakṣmī***)
இந்தி3ரா-ஸுஹ்ருத்-அபே4த3-பா4வநா-ஸந்ததே:	from the unbroken meditation on his being no different from the beloved of ***Indirā***
இவ	as if
தத்-ஆத்மதாம்	oneness with Him
வஹந்	bearing
ஜந-அவநம்	the protection of people
தந்தநீதி	carries on without ceasing

Glossed Translation (*padamālā*)

Bearing (வஹந்) oneness with the Lord (தத்-ஆத்மதாம்), as if (இவ) from the unbroken meditation on his being no different from the beloved of ***Indirā*** (இந்தி3ரா-ஸுஹ்ருத்-அபே4த3-பா4வநா-ஸந்ததே:), the son of the Wind on the bank of the lake of ***Kamalā*** (கமலா-ஸர:-தடீ-க3ந்த4வாஹ-தநய:) carries on without ceasing (தந்தநீதி) the protection of people (ஜந-அவநம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān has meditated so constantly on the Lord, the beloved of ***Lakṣmī***, that he seems to have become one with Him. Standing on the bank of the lake of ***Kamalā***, he protects people without ceasing.

****

நாராயணீயேந மஹோப4ரேண
நடத்ப்ரகர்ஷோ ஜக3தாம் த்ரயாணாம் ।
கரோதி ரக்ஷாம் கலஶாப்3தி4கந்யா-
ஸரஸ்தடீமாருதிஸார்வபௌ4ம: ॥ **19** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

நாராயணீயேந மஹ:-ப4ரேண
நடத்-ப்ரகர்ஷ: ஜக3தாம் த்ரயாணாம் ।
கரோதி ரக்ஷாம் கலஶ-அப்3தி4-கந்யா-
ஸர:-தடீ-மாருதி-ஸார்வபௌ4ம: ॥

Prose Order (*anvaya*)

கலஶ-அப்3தி4-கந்யா-ஸர:-தடீ-மாருதி-ஸார்வபௌ4ம: நாராயணீயேந மஹ:-ப4ரேண நடத்-ப்ரகர்ஷ: ஜக3தாம் த்ரயாணாம் ரக்ஷாம் கரோதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
கலஶ-அப்3தி4-கந்யா-ஸர:-தடீ-மாருதி-ஸார்வபௌ4ம:	the sovereign ***Māruti***, on the bank of the lake of the daughter of the Ocean of Milk (***Lakṣmī***)
நாராயணீயேந	of ***Nārāyaṇa***
மஹ:-ப4ரேண	by the abundant radiance
நடத்-ப்ரகர்ஷ:	whose greatness dances forth
ஜக3தாம்	of the worlds

Word	Meaning
த்ரயாணாம்	three
ரக்ஷாம்	protection
கரோதி	carries out

Glossed Translation (*padamālā*)

The sovereign ***Māruti*** on the bank of the lake of the daughter of the Ocean of Milk (கலஶ-அப்3தி4-கந்யா-ஸர:-தட-மாருதி-ஸார்வபௌ4ம:), whose greatness dances forth (நடத்-ப்ரகர்ஷ:), protects (ரக்ஷாம் கரோதி) the three (த்ரயாணாம்) worlds (ஜக3தாம்) by the abundant radiance (மஹ:-ப4ரேண) of ***Nārāyaṇa*** (நாராயணீயேந).

Summary (*bhāvārtha*)

On the bank of the lake of ***Lakṣmī***, who rose from the Ocean of Milk, stands the sovereign ***Māruti***, his greatness dancing forth. The radiance of ***Nārāyaṇa*** has entered him in abundance, and by its power he protects the three worlds.

****

கம்ஸாரிதேஜோப4ரவைப4வேந
ஸம்ஸாரிணாமேஷ தநோதி ரக்ஷாம் ।
ரமாஸரஸ்யாம் ரகு4வீரஸேநா-
நாஸீரஸீமாப4டஸார்வபௌ4ம: ॥ **20** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

கம்ஸ-அரி-தேஜ:-ப4ர-வைப4வேந
ஸம்ஸாரிணாம் ஏஷ: தநோதி ரக்ஷாம் ।
ரமா-ஸரஸ்யாம் ரகு4-வீர-ஸேநா-
நாஸீர-ஸீமா-ப4ட-ஸார்வபௌ4ம: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ரகு4-வீர-ஸேநா-நாஸீர-ஸீமா-ப4ட-ஸார்வபௌ4ம: ஏஷ: ரமா-ஸரஸ்யாம் கம்ஸ-அரி-தேஜ:-ப4ர-வைப4வேந ஸம்ஸாரிணாம் ரக்ஷாம் தநோதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ரகு4-வீர-ஸேநா-நாஸீர-ஸீமா-ப4ட-ஸார்வபௌ4ம:	the sovereign among the warriors at the very front of the army of the hero of the ***Raghu***s
ஏஷ:	this (***Hanumān***)
ரமா-ஸரஸ்யாம்	at the lake of ***Ramā***
கம்ஸ-அரி-தேஜ:-ப4ர-வைப4வேந	by the might of the abundant radiance of the enemy of ***Kaṃsa*** (***Kṛṣṇa***)
ஸம்ஸாரிணாம்	of those bound to the cycle of births
ரக்ஷாம்	protection
தநோதி	carries out

Glossed Translation (*padamālā*)

By the might of the abundant radiance of the enemy of ***Kaṃsa*** (கம்ஸ-அரி-தேஜ:-ப4ர-வைப4வேந), this (ஏஷ:) sovereign among the warriors at the very front of the army of the hero of the ***Raghu***s (***Hanumān***) (ரகு4-வீர-ஸேநா-நாஸீர-ஸீமா-ப4ட-ஸார்வபௌ4ம:) protects (ரக்ஷாம் தநோதி) those bound to the cycle of births (ஸம்ஸாரிணாம்) at the lake of ***Ramā*** (ரமா-ஸரஸ்யாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, the foremost of the warriors at the front of ***Rāma***'s army, now stands at the lake of ***Ramā***. He bears the abundant radiance of ***Kṛṣṇa***, the slayer of ***Kaṃsa***, and by the might of that radiance he protects those who are bound to the cycle of births.

****

இதீந்தி3ராதடாகதீரவாயுஸூநுவிம்ஶதிம்
ரமாகுமாரதாதயார்யநிர்மிதாம் பட2ந்தி யே ।
த4நம் யஶோ ப3லம் ஸுதாநரோக3தாயுஷீ ஸுக2ம்
லபே4யுரேவ மாநவா: க்ரு’பாப4ராத்3ரமாபதே: ॥ **21** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

இதி இந்தி3ரா-தடாக-தீர-வாயு-ஸூநு-விம்ஶதிம்
ரமா-குமார-தாதயார்ய-நிர்மிதாம் பட2ந்தி யே ।
த4நம் யஶ: ப3லம் ஸுதாந் அரோக3தா-ஆயுஷீ ஸுக2ம்
லபே4யு: ஏவ மாநவா: க்ரு’பா-ப4ராத் ரமா-பதே: ॥

Prose Order (*anvaya*)

யே மாநவா: ரமா-குமார-தாதயார்ய-நிர்மிதாம் இதி இந்தி3ரா-தடாக-தீர-வாயு-ஸூநு-விம்ஶதிம் பட2ந்தி, ரமா-பதே: க்ரு’பா-ப4ராத் த4நம் யஶ: ப3லம் ஸுதாந் அரோக3தா-ஆயுஷீ ஸுக2ம் லபே4யு: ஏவ ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
யே	who
மாநவா:	those people
ரமா-குமார-தாதயார்ய-நிர்மிதாம்	composed by ***Ramākumāra Tātayārya***, the revered ***ācārya***
இதி	these
இந்தி3ரா-தடாக-தீர-வாயு-ஸூநு-விம்ஶதிம்	twenty verses on the son of the Wind on the bank of the tank of ***Indirā***
பட2ந்தி	recite
ரமா-பதே:	of the Lord of ***Ramā***
க்ரு’பா-ப4ராத்	through the abundant grace

Word	Meaning
த4நம்	wealth
யஶ:	fame
ப3லம்	strength
ஸுதாந்	children
அரோக3தா-ஆயுஷீ	health and long life
ஸுக2ம்	happiness
லபே4யு:	will gain
ஏவ	surely

Glossed Translation (*padamālā*)

Those people (மாநவா:) who (யே) recite (பட2ந்தி) these (இதி) twenty verses on the son of the Wind on the bank of the tank of ***Indirā*** (இந்தி3ரா-தடாக-தீர-வாயு-ஸூநு-விம்ஶதிம்), composed by ***Ramākumāra Tātayārya***, the revered ***ācārya*** (ரமா-குமார-தாதயார்ய-நிர்மிதாம்), will surely (ஏவ) gain (லபே4யு:) wealth (த4நம்), fame (யஶ:), strength (ப3லம்), children (ஸுதாந்), health and long life (அரோக3தா-ஆயுஷீ) and happiness (ஸுக2ம்), through the abundant grace (க்ரு'பா-ப4ராத்) of the Lord of ***Ramā*** (ரமா-பதே:).

Summary (*bhāvārtha*)

Those who recite these twenty verses on ***Hanumān*** of the tank of ***Lakṣmī***, composed by ***Ramākumāra Tātayārya***, will surely gain wealth, fame, strength, children, health, long life and happiness through the abundant grace of the Lord of ***Lakṣmī***.

****

யதா2 ஹரிர்பா4ஸ்ரபுண்யகோட்யாம்
யதா2 ச கௌ3ரீ வரகாமகோட்யாம் ।
ததா2 மஹோதா3ரகுமாரதாத-
கல்யாணகோட்யாம் கமலா ஸமிந்தே4 ॥ **22** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

யதா2 ஹரி: பா4ஸ்ர-புண்ய-கோட்யாம்
யதா2 ச கௌ3ரீ வர-காம-கோட்யாம் ।
ததா2 மஹா-உதா3ர-குமார-தாத-
கல்யாண-கோட்யாம் கமலா ஸமிந்தே4 ॥

Prose Order (*anvaya*)

யதா2 ஹரி: பா4ஸ்ர-புண்ய-கோட்யாம் (ஸமிந்தே4), யதா2 ச கௌ3ரீ வர-காம-கோட்யாம் (ஸமிந்தே4), ததா2 கமலா மஹா-உதா3ர-குமார-தாத-கல்யாண-கோட்யாம் ஸமிந்தே4 ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
யதா2	just as
ஹரி:	the Lord
பா4ஸ்ர-புண்ய-கோட்யாம்	in the radiant ***Puṇyakōṭi*** (***vimāna***)
யதா2 ச	and just as
கௌ3ரீ	***Gaurī***
வர-காம-கோட்யாம்	in the excellent ***Kāmakōṭi***
ததா2	so
கமலா	***Kamalā*** (***Lakṣmī***)

Word	Meaning
மஹா-உதா3ர-குமார-தாத-கல்யாண-கோட்யாம்	in the ***Kalyāṇakōṭi*** of the most generous ***Kumāra Tāta***
ஸமிந்தே4	shines

Glossed Translation (*padamālā*)

Just as (யதா2) the Lord (ஹரி:) shines (ஸமிந்தே4) in the radiant ***Puṇyakōṭi*** (பா4ஸ்ர-புண்ய-கோட்யாம்), and just as (யதா2 ச) ***Gaurī*** (கௌ3ரீ) shines in the excellent ***Kāmakōṭi*** (வர-காம-கோட்யாம்), so (ததா2) ***Kamalā*** (கமலா) shines in the ***Kalyāṇakōṭi*** of the most generous ***Kumāra Tāta*** (மஹா-உதா3ர-குமார-தாத-கல்யாண-கோட்யாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Just as the Lord, ***Śrī Varadarāja***, shines in the radiant ***Puṇyakōṭi vimāna*** (the tower over the sanctum) at ***Kāñcīpuram***, and ***Gaurī***, as ***Kāmākṣī***, shines in the ***Kāmakōṭi vimāna*** of the same city, so ***Lakṣmī*** shines in the ***Kalyāṇakōṭi***, the ***vimāna*** of the temple that the most generous ***Kumāra Tāta*** built at ***Aiyyaṅgār Kuḷam***.

****

குர்வந்தி ப்3ராஹ்மணாநாம் து
கல்யாணஶதமந்வஹம் ।
தஸ்மாத்கல்யாணகோடீதி
ஸத்யநாமா ப்ரகாஶதே ॥ **23** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

குர்வந்தி ப்3ராஹ்மணாநாம் து
கல்யாண-ஶதம் அந்வஹம் ।

தஸ்மாத் கல்யாண-கோடீ இதி
ஸத்ய-நாமா ப்ரகாஶதே ॥

Prose Order (*anvaya*)

(அத்ர) ப்3ராஹ்மணாநாம் து அந்வஹம் கல்யாண-ஶதம் குர்வந்தி; தஸ்மாத் "கல்யாண-கோடீ" இதி ஸத்ய-நாமா (இயம்) ப்ரகாஶதே ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
(அத்ர)	here (implied)
ப்3ராஹ்மணாநாம்	for ***brāhmaṇa***s
து	indeed
அந்வஹம்	every day
கல்யாண-ஶதம்	hundreds of auspicious acts
குர்வந்தி	they perform
தஸ்மாத்	therefore
கல்யாண-கோடீ	***Kalyāṇakōṭi***
இதி	named
ஸத்ய-நாமா	true to its name
(இயம்)	this place (implied)
ப்ரகாஶதே	shines

Glossed Translation (*padamālā*)

Here (அத்ர), every day (அந்வஹம்), hundreds of auspicious acts (கல்யாண-ஶதம்) are indeed (து) performed (குர்வந்தி) for ***brāhmaṇa***s (ப்3ராஹ்மணாநாம்). Therefore (தஸ்மாத்), this place (இயம்), named (இதி) ***Kalyāṇakōṭi*** (கல்யாண-கோடீ), shines (ப்ரகாஶதே) true to its name (ஸத்ய-நாமா).

Summary (*bhāvārtha*)

Here, every day, hundreds of auspicious acts are performed for ***brāhmaṇa***s. So the ***Kalyāṇakōṭi vimāna*** is true to its name, "a crore (***kōṭi***) of blessings."

****

॥ இதி ஸ்ரீலக்ஷ்மீகுமாரதாதாசார்யக்ரு'தா ஸ்ரீஹநுமத்₃விம்ஶதி: ॥

References (*ādhāragranthāḥ*)

1. Mahāmahōpādhyāya Śrī U. Ve. Paiyampāṭi Cēṭlūr V. Śrīvatsāṅkācārya, ***Śrī Hanumad Viṃśati*** (with a Tamil commentary), ***Śrī Lakṣmī Saras Māruti*** Trust, Pondicherry.
2. V. Sadagopan, ***Śrī Hanumad Viṃśati*** (an English translation of the Tamil commentary, with further comments), e-book, www.sadagopan.org.